

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Съвет на Европа/Европейски съд по правата на човека, 2013 г. Този превод не обвързва Съда. За допълнителна информация, моля вижте пълните указания за авторските права в края на документа.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

ВТОРА СЕКЦИЯ

ДЕЛО BUKTA AND OTHERS СРЕЩУ УНГАРИЯ

(жалба no. 25691/04)

РЕШЕНИЕ

*Текстът е бил коригиран на 25 септември 2007 г. на основание чл. 81
от Правилата на Съда*

СТРАСБУРГ

17 юли 2007 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

17/10/2007

По делото Bukta and Others срещу Унгария,

Европейският съд по правата на човека (Втора секция), заседаващ като камара в състав:

Françoise Tulkens, *Председател*,

András Baka,

Ireneu Cabral Barreto,

Vladimiro Zagrebelsky,

Antonella Mularoni,

Danutė Jočienė,

Dragoljub Popović, *съдии*,

и Sally Dollé, *секретар на секция*,

След проведено на 26 юни 2007 г. закрито заседание,

Постанови следното решение, прието на посочена дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (по. 25691/04) срещу Република Унгария на основание чл. 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“), подадена на 13 април 2004 г. от трима унгарски граждани, г-жа Dénesné Bukta, г-н Ferdinánd Laczner и г-н Jánosné Tölgyesi („жалбоподателите“).

2. Жалбоподателите са били представлявани от г-н L. Grespik, адвокат, практикуващ в Будапеща. Унгарското правителство („правителството“) е било представлявано от агента си, г-н L. Hötzl от Министерство на правосъдието и правоприлагането.

3. Жалбоподателите твърдят, че в нарушение на чл. 10 и чл. 11 от Конвенцията полицията е разпръснала мирното им събрание.

4. На 4 септември 2006 г. Съдът е комуникирал жалбата на правителството. На основание чл. 29 § 1 от Конвенцията Съдът е решил да разгледа жалбата едновременно по допустимост и по същество.

ФАКТИТЕ

5. Жалбоподателите са унгарски граждани, родени съответно през 1943 г., 1945 г. и 1951 г. и живеят в Будапеща.

А. Обстоятелствата по случая

6. Фактите по случая, така както са били представени от страните могат да бъдат обобщени по следния начин.

7. На 1 декември 2002 г. румънският министър председател направил официално посещение в Будапеща и дал прием по повод националния празник на Румъния, на който се отбелязва Денят на Обединението – през 1918 г. на тази дата са били обединени унгарска Трансилвания и Румъния.

8. Унгарският министър председател решил да присъства на приема и обявил намерението си публично в деня преди събитието.

9. По мнение на жалбоподателите унгарският министър председател не следвало да присъства на приема заради негативните последици за унгарската история в резултат на Обединението. Поради това те решили да организират демонстрация пред хотел Кемпински в Будапеща, където трябвало да се проведе приема. Жалбоподателите не уведомили полицията за намеренията си.

10. На 1 декември 2002 г. след обяд, около 150 човека, включително жалбоподателите се събрали пред хотела. Имало и полиция. Вдигнал се голям шум и полицаите решили да разпръснат събирането, като преценили, че то представлява риск за сигурността на приема. Полицаите изтласкали демонстрантите към парка до хотела, където те след известно време се разпръснали.

11. На 16 декември 2002 г. жалбоподателите обжалвали пред Районния съд действията на полицията и поискали да бъдат отменени като незаконни. Жалбоподателите поддържали, че демонстрацията е била изцяло мирна и че единственото им желание е било да изразят мнението си. Освен това подчертавали, че очевидно е било невъзможно да уведомят полицията три дни преди събирането, както изисква Закон № III от 1989 г. за свободата на събранията („Законът за събранията”), защото министър председателят бил заявил намерението си да присъства на приема едва в деня преди него.

12. На 6 февруари 2003 г. Районният съд отхвърлил жалбата. Относно фактите по случая съдът отбелязал, че демонстрацията е била разпръсната след като се чула лека детонация.

13. Районният съд също така отбелязал, че не е възможно да се спази тридневния срок за уведомяване на полицията за планирано събрание, ако поводът за него е възникнал по-малко от три дни по-рано. По мнение на съда възможните недостатъци в Закона за събранията не могли да бъдат преодолені по пътя на съдебния контрол. Поради това задължението за уведомяване на полицията за такива митинги се прилага към всеки вид демонстрации, включително спонтанните. Съдът отбелязал, че вероятно има нужда от една по-прецизна и съвършена законова регламентация, но че това било задача на законодателя, а не на съдилищата.

14. Съдът също така намерил, че задължението за уведомяване на полицията за провеждане на събрания на открито имало за цел да защити обществените интереси и правата на другите, а именно да не бъде възпрепятстван трафика и правото на свободното придвижване. Той отбелязвал, че организаторите на демонстрацията дори не били направили опит да уведомят полицията. В решението на съда се казва:

“... съгласно действащите нормативни актове, фактът, че едно събрание е мирно не е сам по себе си достатъчен за да бъдат освободени от задължението за уведомяване на полицията. ... Съдът не е разгледал въпроса дали събранието е било мирно или не, тъй като липсата на уведомление го прави незаконно *per se* и следователно разпускането му е било законосъобразно съгласно чл. 14(1) от Закона за събранията.”

15. Жалбоподателите обжалвали. На 16 октомври 2003 г. Окръжният съд потвърдил първоинстанционното решение. Той изменил част от мотивите на Районния съд като пропуснал бележките относно възможните пропуски в приложимото законодателство. Освен това Окръжният съд, препращайки *inter alia*, към практиката на Съда и решение № 55/2001. (XI. 29.) на Конституционния съд приел:

“... при прилагането на релевантното вътрешно законодателство подходът очевидно е разрешителен, тъй като няма изключение от задължението за уведомяване и, следователно, не се прави разлика между „обявени“ и „спонтанни“ събрания – последните са незаконни заради неизпълнение на посоченото задължение за уведомяване.”

16. Накратко, Окръжният съд постановил, че наложените на жалбоподателите ограничения били необходими и пропорционални.

17. Жалбоподателите подали касационна жалба, която била отхвърлена от Върховния съд на 24 февруари 2004 г. без да бъде разглеждана по същество на основание несъвместимост *ratione materiae* с приложимите разпоредби на Гражданския процесуален кодекс.

II. ПРИЛОЖИМО НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

18. Член 62 от Конституцията гарантира правото на свобода на мирните събрания и осигурява свободното му упражняване.

19. Съгласно чл. 6 от Закона за събранията полицията трябва да бъде уведомена за провеждането на събрание най-малко три дни по-рано.

20. Съгласно чл. 14(1) от Закона за събранията полицията трябва да разпръсне (*felosztatja*) всяко събрание, което се провежда без предварително уведомление.

21. Съгласно чл. 14(3) от Закона за събранията участниците в събрание, което е било разпуснато могат да обжалват акта пред съд в 15-дневен срок.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 11 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

22. Жалбоподателите се оплакват, че в нарушение на чл. 11 от Конвенцията тяхната мирна демонстрация е била разпръсната само

заради липса на предхождащо уведомление. В приложимата си част чл. 11 гласи:

“1. Всеки има право на свобода на мирните събрания ...

2. Упражняването на това право не подлежи на никакви ограничения, освен на тези, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество ... за предотвратяване на безредици или престъпления, за защитата на ... правата и свободите на другите...”

А. Допустимост

23. Съдът отбелязва, че жалбата не е явно необоснована по смисъла на чл. 35 § 3 от Конвенцията. Отбелязва също така, че тя не е недопустима на друго основание. Следователно трябва да бъде обявена за допустима.

Б. По същество

1. Имало ли е намеса при упражняването на свободата на мирно събрание

24. Правителството не спори, че жалбоподателите могат да се позовават на гаранциите на чл. 11; не отрича и че разпръскването на демонстрацията представлява намеса в упражняването на правата на жалбоподателите по тази разпоредба. Съдът не вижда причина да постанови нещо различно. Правителството обаче поддържа, че намесата е била оправдана съгласно втория параграф на чл. 11.

2. Дали намесата е била оправдана

25. Следователно трябва да се установи дали оспорваната мярка е била „предвидена в закона“, дали е преследвала една или повече от легитимните цели предвидени в параграф 2 и дали е била „необходима в едно демократично общество“ за постигането им.

(а) “Предвидена в закона”

26. Между страните няма спор, че правното основание на ограничението, наложено върху свободата на мирно събрание на жалбоподателите е било чл. 14 Закона за събранията, който е ясно формулиран. Съдът не вижда причина да се разграничи от становището на страните.

(b) “Легитимна цел”

27. Жалбоподателите не са коментирали този въпрос.

28. Правителството поддържа, че ограничаването на правото на мирно събрание на обществени места има за цел да защити правата на

другите, като например свободата на придвижване или нормалното движение на уличния трафик.

29. На второ място твърди, че свободата на мирно събрание не може да бъде ограничена до простото задължение от страна на държавата да не се намесва. При определени случаи трябва да се предприемат позитивни мерки за да се гарантира, че събранието е мирно. Поради това тридневният срок бил необходим за да позволи на полицията, *inter alia*, да координира останалите институции, да разположи полицейски сили, да подсигури противопожарни отряди и да разчисти движението. Правителството обръща внимание на факта, че ако повече от една организация уведомят властите за намерението си да проведат демонстрация по едно и също време на едно и също място биха могли да са нужни допълнителни разговори.

30. В светлината на тези разсъждения Съдът е убеден, че оспорваната мярка е имала легитимните цели за предотвратяване на безредици и защита правата на другите.

(с) Необходими в едно демократично общество

31. Жалбоподателите поддържат, че тяхната спонтанна демонстрация е била мирна и била разпръсната само заради липса на предварително уведомление в съответствие с чл. 14 от Закона за събранията. Такава една мярка не можела да бъде оправдана от факта, че била чута лека детонация; обратното би позволило на полицията да разпръсква всяко събрание на това основание без допълнителна обосновка.

32. Правителството поддържа, че събранието на жалбоподателите е било разпръснато не заради липсата на предварително уведомление, а заради детонацията, която полицаите определили, като риск за сигурността на присъстващите в хотел Кемпински официални лица.

33. Съдът отбелязва, че параграф 2 от чл. 11 дава право на държавите да налагат „законни ограничения“ върху упражняването на правото на свобода на събранията.

34. От прегледа на националното съдебно решение, в което е било направена преценка на законосъобразността на случилото се Съдът установява, че правното основание за разпръскване на събранието на жалбоподателите е единствено и само липсата на предварително уведомление. За да приемат, че действията на полицията са били законни съдилищата са се мотивирали само с този аргумент и не са разглеждали други аспекти на делото, по-конкретно мирния характер на събитието.

35. Съдът повтаря, че изискването публичните събрания да подлежат на предварителна процедура по издаване на разрешение нормално не накърнява същността на правото (виж *Rassemblement Jurassien and Unité Jurassienne срещу Швейцария*, no. 8191/78, решение на комисията от 10 октомври 1979 г., Decisions and Reports 17). При обстоятелствата по настоящия случай обаче фактът, че намерението на

министър председателя да присъства на приема не е било обявено достатъчно рано е изправил жалбоподателите пред избора или да се лишат въобще от правото си на мирно събрание, или да го упражнят в нарушение на административните изисквания.

36. По мнение на Съда, в случаи, когато може да е оправдано на политическо събитие да бъде даден незабавен отговор под формата на демонстрация, едно решение да се разпръсне последвалото, мирно събрание единствено заради липсата на изисквано предварително уведомяване без да е налице незаконно поведение от страна на участници, представлява непропорционално ограничаване на свободата на мирно събрание.

37. В тази връзка, Съдът отбелязва, че няма данни, от които да бъде направено предположението, че жалбоподателите са представлявали опасност за обществения ред, повече от неизбежните маловажни смущения, причинявани от всяко събрание на обществено място. Съдът повтаря, че „когато протестиращите не извършват актове на насилие е важно властите да покажат определена толерантност спрямо мирните събирания. В противен случай свободата на събранията, гарантирана от чл. 11 от Конвенцията ще бъде лишена от всякакво съдържание” (виж *Oya Ataman срещу Турция*, по. 74552/01, §§ 41-42, ECHR 2006-XIV).

38. Като взе предвид изложеното Съдът намира, че разпръскването на мирното събрание на жалбоподателите не е било необходимо в едно демократично общество за постигане на преследваните цели.

39. Следователно е имало нарушение на чл. 11 от Конвенцията.

II. ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 10 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

40. Жалбоподателите се позовават на чл. 10 от Конвенцията, който предвижда:

“1. Всеки има право на свобода на изразяването на мнения. Това право включва свободата на всеки да отстоява своето мнение, да получава и да разпространява информация и идеи без намеса на държавните власти и независимо от държавните граници. ...

2. Упражняването на тези свободи, доколкото е съпроводено със задължения и отговорности, може да бъде обусловено от процедури, условия, ограничения или санкции, които са предвидени от закона и са необходими в едно демократично общество ..., за предотвратяването на безредици или престъпления, за защитата на ... правата на другите ...“

41. Съдът намира, че в светлината на констатацията си за нарушение на чл. 11 от Конвенцията при обстоятелствата по това дело (виж параграф 39 по-горе), не е необходимо да разглежда самостоятелно оплакването на жалбоподателите по чл. 10 (виж *Ezelin срещу Франция*, 26 април 1991 г., § 35, Series A no. 202).

III. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

42. Член 41 от Конвенцията гласи:

“Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.“

A. Вреди

43. Всеки от жалбоподателите претендира по 10 000 евро за неимуществени вреди.

44. Правителството счита сумите за прекомерни.

45. Съдът намира, че констатацията на нарушение представлява достатъчно справедливо обезщетение за претърпени от жалбоподателите неимуществени вреди.

B. Разноски

46. Жалбоподателите също така претендират общо 2 000 евро за разноски пред Съда.

47. Правителството счита, че сумата е прекомерна.

48. Съгласно практиката на Съда жалбоподателят има право да му бъдат възстановени само разноските, за които е доказано, че са действително извършени, че са били необходими и разумни по размер. В настоящото дело, като отчита документите, с които разполага и посочения критерий, Съдът счита за основателно да присъди общо на жалбоподателите претендираната сума от 2 000 евро.

B. Лихва за забава

49. Съдът намира за подходящо лихвата за забава да бъде определена на базата на пределния лихвен процент при отпускане на кредит от Европейската централна банка, завишен с три процентни пункта.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ, ЕДИНОДУШНО

1. *Обяви* жалбата за допустима;

2. *Реша*, че е имало нарушение на чл. 11 от Конвенцията;

3. *Реша*, че не е необходимо да разглежда самостоятелно оплакването по чл. 10 от Конвенцията;
4. *Реша*, че констатацията на нарушение представлява достатъчно справедливо обезщетение за претърпени от жалбоподателите неимуществени вреди;
5. *Реша*
 - (а) в тримесечен срок от датата, на която решението стане окончателно в съответствие с чл. 44 § 2 от Конвенцията ответната държава да заплати на жалбоподателите 2 000 (две хиляди) евро за разноси, която сума да бъде конвертирана във валутата на ответната държава по курса към деня на изплащането ведно с всички данъци и такси, които жалбоподателите биха дължали върху нея;
 - (б) от изтичането на посочения тримесечен срок до окончателното изплащане, върху горната сума се дължи проста лихва, равняваща се по размер на пределния лихвен процент при отпускане на кредит от Европейската централна банка през периода на забава, завишен с три процентни пункта;
6. *Отхвърля*, останалата част от претенциите на жалбоподателите за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено на 17 юли 2007 г., в съответствие с чл. 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Sally Dollé
Секретар

Françoise Tulkens
Председател

© Съвет на Европа/Европейски съд по правата на човека, 2013 г.

Официалните езици на Европейския съд по правата на човека са английски и френски. Този превод не обвързва Съда и Съдът не поема никаква отговорност за качеството му. Преводът може да бъде свален от базата данни с практиката на Европейския съд по правата на човека HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) или от всяка друга база данни, на която Съдът го е предоставил. Преводът може да бъде възпроизвеждан за нетърговски цели, при условие че е цитирано пълното заглавие на делото и посочената по-горе информация за авторските права. В случай че възнамерявате да използвате за търговски цели която и да било част от този превод, моля свържете се с publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.